

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Fietsroute

Bertus Boivin/Eric van der Bilt

(in samenwerking met Teddy Bezuijen)

Het esdorpenlandschap rond Orvelte

Es Wezup (foto Martin Hiemink)

De tocht begint in monumentendorp Orvelte en laat u onderweg kennismaken met vrijwel alle facetten van het Drentse esdorpenlandschap: de hoge essen rond de dorpen, de groenlanden langs de beken en het heideveld en de bossen die erop gedijden. U komt door de esdorpen Oud-Aalden, Benneveld en Noord-Sleen. De tocht voert u terug naar vroeger tijden: naar de gewijde plaatsen van de hunebedbouwers, naar de Galgenberg, eenzaam op de hei, naar de gravers van het Oranjekanaal en naar het boerenleven in een Drents dorp honderd jaar geleden.

lengte route 35 km.

startpunt Parkeerplaats zuidwestkant dorp.

gps-coördinaten startpunt

N 52° 50^I 33^{II} / **O** 06° 39^I 14^{II}

openbaar vervoer buslijn Beilen-Emmen, voor fietsverhuur uitstappen halte Westeinde, Westerbork; zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

fietsverhuur Eising Tweewielers, Westeinde 22, 9431 CE Westerbork, (0593) 33 13 07.

knooppunten waar mogelijk knooppunten Drents Fietsroutenetwerk aangegeven (www.fietsendrenthe.nl)

afkortingen KP knooppunt, LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed.

Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl.

We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

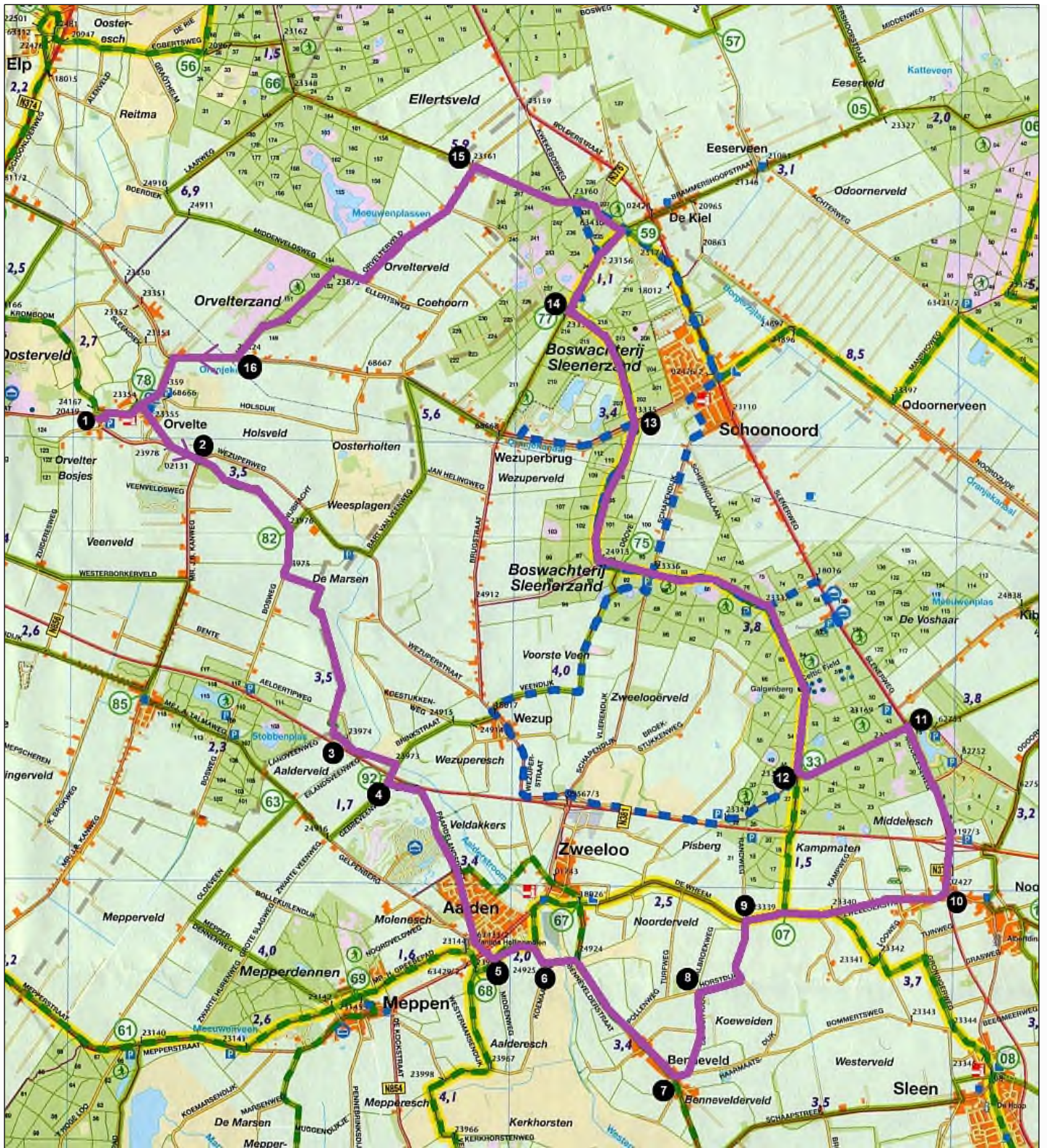
Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (januari 2013)

Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen • Postbus 83, 9400 AB Assen

(0592) 31 35 52 • info@drentslandschap.nl • www.drentslandschap.nl

ROUTEBESCHRIJVING

- 1 Vanaf startpunt LA dorp in. Op driesprong RA langs tolhuis, Dorpsstraat. Bij Café Warmolts bij KP 78 RA, Schoolstraat. Buiten dorp weg oversteken en weg RD vervolgen. Doorgaande weg oversteken en fietspad LA richting Weezup.
- 2 Mr B.J. Kanweg oversteken en fietspad RD richting Zweeloo. Einde fietspad bij KP 82 RA. Eerste weg LA richting Zweeloo.
- 3 Einde fietspad bij paddenstoel 23974/001 RA. Einde weg bij KP 92 RA naar viaduct N381, Gebbeveen. Onder viaduct door.
- 4 Na viaduct LA, Paardlandsdrift. In Aalden weg tot eind volgen. Einde weg LA, Gelpenberg. Doorgaande weg oversteken.
- 5 Op brinkje links aanhouden. Koemarsendrift. Op splitsing rechts aanhouden. Op driesprong bij Aelder Hooghe RA.
- 6 Bij paddenstoel 24925 LA brug over. Bij doorgaande weg fietspad RA.
- 7 In Benneveld LA, Kampweg. Direct LA, Doolhofweg.

- 8** Op driesprong verharde wegen RA, Horstdijk.
Einde weg LA, Haarmaatsdijk.
- 9** Bij doorgaande weg RA via KP 7 naar Noord-Sleen.
- 10** In Noord-Sleen bij rotonde fietspad LA richting
Schoonoord. Viaduct N381 oversteken en fietspad
RD vervolgen.
- 11** Bij paddestoel 23148 fietspad LA richting
Zweeloo.
- 12** Op kruising bospaden bij KP 33 RA. Fietspad blijven
volgen langs KP 75.
- 13** Einde fietspad Oranjekanaal oversteken en
fietspad RD vervolgen.
- 14** Einde fietspad bij KP 77 RA richting De Kiel. Bij KP
59 fietspad LA richting Elp. Bij paddestoel 23160
fietspad RD.
- 15** Bij kruising met weg bij paddestoel 23161/001 LA
richting Orvelte, Orvelterveld. Op driesprong met
Ellertsweg rechts aanhouden. Op driesprong met
Middenveldsweg RD.
- 16** Bij Oranjekanaal RA. LA brug over. In Orvelte RA,
Brugstraat. Bij Café Warmolts bij KP 78 RD,
Dorpsstraat. Na tolhuis LA en meteen RA naar
startpunt.

Achtergrondinformatie over het gebied

Orvelte (foto Bertus Boivin)

Orvelte (punt 1 in de route)

Omdat Orvelte destijds een van de weinige overgebleven g Omdat Orvelte als één van de weinige Drentse dorpen de oorspronkelijke structuur van het esdorp verbazingwekkend goed bewaard bleek te hebben, bleef het dorp een grote ruilverkaveling bespaard en begon men eind jaren zestig dorp en omgeving zoveel mogelijk terug te brengen naar de toestand van de vorige eeuwwisseling. Niet alleen het dorp zelf is een bezoek meer dan waard, ook de directe omgeving, zoals de authentieke Noordsch en het mooie heidegebied van het Oosterveld ten westen van het dorp. De monumenten van Orvelte zijn eigendom van Stichting Het Drentse Landschap.

In het informatiecentrum van Het Drentse Landschap in de Drenthehof (Dorpstraat 1) komt u meer te weten over de geschiedenis van het dorp. Er worden onder andere een aantal films over het dorp vertoond. De Drenthehof is gratis toegankelijk.

Graanakkers (punt 2)

In de omgeving van Orvelte vindt u de meeste graanakkers van Drenthe. Traditionele gewassen als haver en rogge moesten steeds vaker letterlijk het veld ruimen voor de veel profijtlijker teelt van aardappelen en snijmaïs. Maar gelukkig komen ze steeds meer terug: akkertjes 'op Drentse schaal' met akkeronkruiden als Klaproos, Korenbloem en Kamille.

Aelderstroom en Westerstroom (punt 4 en 6)

De route volgt de rand van het stroomdal van de Aelderstroom. Op verschillende plaatsen is de oude perceelstructuur nog goed te herkennen: smalle weilandjes gescheiden door rijen bomen en greppels om de groenlanden enigszins te draineren. De aanleg van de N381 doorsneed het beekdal en verstoorde de structuur zo dat de natuurlijke kwaliteit sterk afnam. Hier en daar verdwenen de houtwalletjes en de greppels zelfs helemaal waardoor het eeuwenoude ritme van het landschap verloren ging.

De afgelopen jaren hebben Waterschap Velt en Vecht, de Dienst Landelijk Gebied en de betrokken

natuurorganisaties een aantal projecten uitgevoerd om de Aelderstroom en de Geeserstroom opnieuw in te richten voor water en natuur.

Ook verderop voorbij Aalden komt u weer bij de beek die hier inmiddels Westerstroom is gaan heten. Hier heeft de beek zijn oude meanders tertuggekregen.

Oud-Aalden (punt 5)

Als u hier even rechts gaat, komt u in het beschermde dorpsgezicht van Oud-Aalden met zijn oude Saksische boerderijen. Het zal u opvallen dat de boerderijen vrijwel zonder uitzondering met hun achterkanten naar de straat staan. De hoog opgeladen hooiwagen konden zo – zonder al te veel manoeuvreren – door de baander de deel oprijden.

Oud-Aalden (foto Joost Dekker)

De Stroeten (punt 6)

Als u net op het fietspad bent, passeert u de Stroeten, een natuurterrein van Het Drentse Landschap. Stroeten zijn laaggelegen delen in het veld waar het afstromende water zich kan verzamelen. U moet zich zo'n stroet voorstellen als een natte spons waaruit aan de laagste kant een stroompje tevoorschijn komt. De bron van alle Drentse beken zijn dit soort stroeten.

Het beheer van Het Drentse Landschap is er vooral op gericht de grond natter weer te maken en de bodem te versralen. Hier in de Stroeten is de stichting daarmee al sinds de jaren zeventig bezig. En met succes: langzaam maar zeker krijgen de Stroeten hun soortenrijke madelanden terug.

Benneveld (punt 7)

Na Orvelte en Oud-Aalden is Benneveld de derde esdorp tijdens deze route. Qua dorpschoon hoeft Benneveld nauwelijks voor zijn twee illustere voorgangers onder te doen. Vrijwel alle oude boerderijen hebben hun eigen schaapskooi nog waar de scheper aan het eind van de middag de schapen weer keurig thuis afleverde.

Westerstroom (foto Joost Dekker)

Hunebedden Noord-Sleen (punt 9)

Ongeveer ter hoogte van het plaatsnaambordje Noord-Sleen kunt u via het pad links even de twee hunebedden van het dorp bekijken. Met name het tweede aan de rechterkant van het pad is een bijzonder fraai exemplaar. Hier op de hoge gronden van de Hondsrug hebben sinds de vroege prehistorie mensen gewoond. Zo'n vijfduizend jaar geleden begroef het trechterbekervolk.

Staatsbossen (punt 11)

De Staatsbossen op en rond het Sleenerzand werden in 1936 in werkverschaffing aangelegd. Dit soort 'slechte grond' was naar de inzichten van die tijd alleen voor bosbouw geschikt. Staatsbosbeheer legde er op grote schaal 'bomenakkers' aan die om de zoveel jaar 'geogst' konden worden. In de oude Staatsbossen waar de bomen keurig in het gelid stonden, konden de stralen van de zon nauwelijks de bodem bereiken waardoor er niets onder de bomen groeide. Door bomen te kappen krijgen struiken, planten en andere boomsoorten de kans zich te ontwikkelen en er een natuurlijker bos van te maken.

Galgenberg (punt 12)

U moet zich de omgeving van de Galgenberg een eeuw geleden voorstellen op een kaal heideveld. Naar alle kanten keek je zo ver je oog reikte. De naam doet vermoeden dat dit in de middeleeuwen een plaats geweest is waar doodvonnissen voltrokken werden. Een plaats om aan de voorbijgangers te laten zien wat er gebeurde met degene die niet wilde deugen.

Oranjekanaal (foto Bertus Boivin)

Van oorsprong was de Galgenberg een bronstijdgrafheuvel, bleek uit onderzoek. Van een eventuele galg of stoffelijke resten van gehangenen werd in de heuvel geen spoor gevonden.

Oranjekanaal (punt 13)

Het Oranjekanaal werd halverwege de negentiende eeuw aangelegd door de Drentsche Veen- en Middenkanaal Maatschappij om turf uit Zuidoost-Drenthe te kunnen afvoeren en zo een graantje mee te pikken van het 'bruine goud'. Een succes zou het kanaal echter nooit worden. Omdat er een grote hoogteverschillen moesten worden overbrugd, was er in bepaalde kanaalvakken voortdurend gebrek aan water.

Schoonoord (punt 13)

U kunt hier even rechtsaf naar Schoonoord fietsen, het dorp dat in 1854 ontstond toen arbeiders die aan het kanaal werkten er hun plaggenhutten optrokken. *Misschien is het zelfs een goede gelegenheid voor een bezoek aan Openluchtmuseum Ellert en Brammert, Tramstraat 73, 7848 BJ Schoonoord, www.ellertenbrammert.nl.*

Bossen Schoonoord (foto Bertus Boivin)

Orvelterzand (punt 15)

Rechts van de weg ligt het Orvelterzand, een natuurgebied dat vroeger deel uitmaakte van het grote Orvelterveld. De naam zegt het al: het veld waar de boeren van Orvelte hun schapen lieten lopen. U kunt zich voorstellen dat men in Orvelte destijds moeite had met de aanleg van het Oranjekanaal die hen van hun heidegrond afsneed.

Het huidige Orvelterzand is eigendom van Het Drentse Landschap. Het is een parkachtig gebied met vennetjes en hier en daar zelfs nog 'levend' stuifzand.

Als u een kijkje wilt nemen op het Orvelterzand, kunt u vanaf de parkeerplaats langs de weg een (korte) wandelroute volgen. De route is met paaltjes met paarse kop uitgezet.